

Årlig information om risk- och kapitalhantering

Innehåll

1 Inledning	2
1.1 Syfte.....	2
1.2 Om JAK Medlemsbank.....	2
2 Riskhantering och intern kontroll	2
2.1 Riskorganisation.....	2
2.2 Riskramverk	3
2.3 Riskstrategi.....	4
2.4 Riskaptit	4
2.5 Riskhanteringsprocessen	5
2.6 Modellrisk och stresstester	6
3 Kapitalhantering	6
3.1 Kapitalmål.....	6
3.2 Kapitalbas, riskexponeringsbelopp och kapitalkrav	6
3.3 Kapitalplanering.....	9

1 Inledning

1.1 Syfte

Syftet med denna rapport är att lämna information om risker, riskhantering och kapitaltäckning i enlighet med förordning (EU) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag ("CRR") och direktiv 2013/36/EU om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag ("CRD IV"). Uppgifterna baseras vidare på Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2014:12) om tillsynskrav och kapitalbuffertar i vilka publiceringskraven fastlagts.

Informationen i denna rapport avser förutsättningarna per den 31 december 2024 för JAK Medlemsbank (516401-9969).

Information om risker, riskhantering och kapitaltäckning samt ersättningspolicy har även publicerats i bland annat årsredovisning samt kvartalsvisa offentliggöranden vilka publicerats på JAK Medlemsbanks hemsida.

1.2 Om JAK Medlemsbank

JAK Medlemsbank ("JAK" eller "Banken") är en medlemsbank med tillstånd från Finansinspektionen. JAK är en idéburen och demokratiskt styrd bank, utan vare sig vinstutdelning eller bonusar. Ändamålet är att bedriva bankverksamhet som verkar för en hållbar utveckling för människa, miljö och ekonomi, med medlemmarnas ekonomiska intresse i fokus. Bankens kontor finns i Skövde. Verksamheten riktar sig till privatpersoner, företag och organisationer i Sverige. Kärnan i verksamheten utgörs av in- och utlåning samt grundläggande betaltjänster. Genom Kooperation erbjuds medlemmarna långsiktigt hållbara finansiella produkter och tjänster.

2 Riskhantering och intern kontroll

En risk innebär den samlade bedömningen av sannolikheten för en oönskad händelse och konsekvensen om händelsen skulle inträffa. En risk är en framtida händelse som negativt kan påverka Bankens måluppfyllelse. Risktagandet inom Banken ska begränsas inom ramen för vad som är ekonomiskt försvarbart och främjar medlemmarnas ekonomiska intressen.

I syfte att begränsa och kontrollera risktagandet i verksamheten fastställer styrelsen, som ytterst ansvarig för den interna kontrollen i Banken, styrdokument för verksamheten.

Relevanta risker för Banken är kreditrisker, likviditetsrisker, operativa risker, marknadsrisker, ryktesrisker, koncentrationsrisker, intjäningsrisker och strategiska risker.

2.1 Riskorganisation

2.1.1 Styrelsen

Styrelsen har det övergripande ansvaret för Bankens riskhantering. Riskhanteringen ska utgå från styrelsens fastställda riskaptiter och bör i så stor utsträckning som möjligt relateras till styrelse och lednings uppsatta mål samt även mätas av vd fastställda limiter. Analys och värdering av sannolikhet och konsekvens för olika risker sker löpande, liksom uppföljning av att kontroller finns på plats och är ändamålsenliga. En mer genomgripande analys med uppföljning och prioritering av åtgärder för riskhantering sker årligen, där konstaterade risker värderas mot varandra och handlingsplaner med prioriterade åtgärder tas fram. Denna analys följs sedan upp och revideras löpande under året. Därutöver ska en riskanalys göras inför större förändringar i verksamheten (system, leverantörer, inriktning eller organisation), där konsekvenser presenteras inför beslut.

2.1.2 Vd

Vd ansvarar för den löpande riskhanteringen i Banken och att denna sker i linje med av styrelsen fastställda styrande dokument. Vd ansvarar för att riskerna löpande följs upp och åiterrapporteras till styrelsen.

Den övergripande processen för riskhantering bygger på fem steg:

1. Identifiera risk
2. Värdera risk (sannolikhet och konsekvens)
3. Åtgärda och prioritera (begränsa, eliminera, kostnadsbestämma och/eller behålla)
4. Genomföra
5. Följa upp och rapportera

2.1.3 Första försvarslinjen

En fungerande riskhantering innebär att riskbedömningar och analyser ingår i den löpande styrningen och verksamhetsplaneringen som till exempel fastställande av mål, budget och aktiviteter. Riskhanteringen tar sin utgångspunkt i den dagliga verksamheten och inkluderar alla medarbetare. Ansvarig chef utgör första försvarslinjen mot risker inom respektive avdelning i organisationen och säkerställer att tillräckliga rutiner och processer finns för att anställda ska hantera organisationens löpande risker.

2.1.4 Andra försvarslinjen – compliance och riskkontroll

I Banken finns samlade funktioner för självständig riskkontroll och compliance direkt underställda vd. Funktionerna granskar, utvärderar och avlämnar rapporter till ledning och styrelse avseende risker och regelefterlevnad. Detta arbete regleras av instruktioner fastställda av styrelsen. Funktionerna ska vara oberoende i förhållande till övrig verksamhet inom Banken.

Risikfunktionens ansvar omfattar att oberoende övervaka och analysera hur risker på aggregerad nivå utvecklas över tid, samt att rapportera dessa till styrelse och ledning. I funktionens ansvar ingår även att bidra till vidareutvecklingen av riskhanteringsprocesser, bland annat genom att tillhandahålla metoder för identifiering, mätning, analys och rapportering av risker.

Compliancefunktionen utgör även den en del av andra försvarslinjen. Syftet med denna funktion är att fungera som ett stöd och att se till att verksamheten drivs enligt gällande regler. Funktionen ska också följa upp regelefterlevnaden inom Banken och genom proaktivt arbete minimera de risker som finns i verksamheten.

Tillsättning av risk- och compliancefunktion beslutas av vd efter godkännande av Bankens styrelse.

2.1.5 Tredje försvarslinjen – Internrevision

Internrevisionen utgör den tredje försvarslinjen. Syftet är att på styrelsens uppdrag granska och utvärdera den interna kontrollen hos Banken. Den interna kontrollen innefattar riskhantering, riskkontroll och regelefterlevnad. Funktionen ska sträva efter att bidra till verksamhetens utveckling genom att komma med rekommendationer för att förbättra effektiviteten i riskhantering, styrning och kontroll.

2.2 Riskramverk

Bankens riskramverk är ett verktyg för att kontinuerligt utvärdera och bedöma de risker som hänför sig till verksamheten. Riskramverket är en integrerad del av Bankens beslutsprocesser och ska bidra till att målen för verksamheten kan uppnås med en hanterbar risknivå.

Riskramverket består av de strategier, processer, rutiner, metoder, interna regler, limiter, kontroller och rapporteringsrutiner som behövs för att säkerställa att Banken löpande kan identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som den är eller kan förväntas komma att bli exponerat för.

Riskramverket utformas för att tillmötesgå både interna behov och externa regelverk. De huvudsakliga beståndsdelarna i riskramverket är:

- Organisation och ansvar
- Grundläggande principer för att styra och hantera risker - Riskkultur
- Riskkapacitet, riskaptit, riskstrategi, limiter och riskindikatorer (KRI)
- Riskhanteringsprocessen
- Riskmätningmetoder
- Process för internt bedömt kapital- och likviditetsbehov
- Interna regler för hantering av risk
- Rapporteringsrutiner
- Interna regler för offentliggörande av information

2.3 Riskstrategi

Bankens mål inom risk är att med ett begränsat risktagande uppnå hög medlemsnytta, genom effektiva processer och en god riskmedvetenhet i organisationen. Banken ska leverera service och tjänster till kunderna med hög kvalitet och alltid med utgångspunkt i att verka för en hållbar utveckling för människa, miljö och ekonomi.

Detta uppnås genom:

- att arbeta systematiskt i processer, med tydlig ansvarsfördelning och riskägare
- att riskhantering är en integrerad del av organisationskulturen och den dagliga verksamheten, där alla chefer har ett ansvar för riskhantering inom sin avdelning
- att risker ses som möjligheter eller hot både för finansiella och operationella mål
- god kännedom om och personlig kontakt med våra kunder
- att skydda alla medarbetares mentala och fysiska hälsa
- att följa lagar, förordningar och externa krav
- att värna om Bankens identitet och varumärke.

2.4 Riskaptit

Utifrån riskkapacitet fastställs riskaptiten för de risker som Banken utsätts för. Riskaptit ska uttrycka den nivå och inriktning som kan accepteras för att uppnå strategiska mål och långsiktiga mål, med utgångspunkt i värderingar och varumärke.

Riskaptiten uttrycks normalt både i kvantitativa och kvalitativa termer och fastställs av styrelsen.

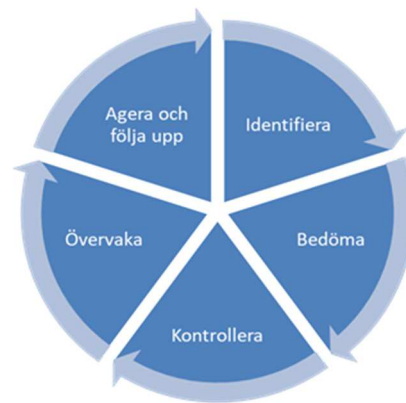
Den fastställda riskaptiten är en väsentlig del i den interna kapital och likviditetsutvärderingen och ska inkluderas vid bedömningen av det samlade kapitalbehovet.

Bankens riskaptit för kreditförluster i förhållande till total utlåning över fyra kvartal uppgår till maximalt 0,5 procent. För andra typer av risker gäller att de ska reduceras så långt det är möjligt av kostnadsmässiga-, regulatoriska- och/eller praktiska skäl.

För varje riskkategori mäts riskindikator och limit som har ett accepterat värde, en första indikator, KRI, en limitgräns samt en skarp riskaptitgräns, som visar Bankens risktolerans, vilken styrelsen har satt. Funktionen för riskkontroll ansvarar för att bevaka dessa KRI:er, limiter och riskaptit samt att rapportera dessa till styrelsen minst varje kvartal. Överträdelser av riskaptit medför utredning och rapportering från funktionen för riskkontroll för skyndsamt åtgärd av ansvarig funktion i första linjen samt notifiering till styrelsen.

2.5 Riskhanteringsprocessen

Riskhantering är en iterativ process som syftar till att hantera risker mot Bankens strategi och affärsplan för att säkerställa att Bankens intressenters krav och förväntningar på Banken infrias över tid.



Riskidentifiering och bedömning äger rum på olika nivåer men följer samma principer. Exempelvis sker riskidentifiering och bedömning på varje enskild kreditansökan samt periodiskt på portföljnivå, operativa risker identifieras och bedöms på processnivå medan affärs- och strategisk risk identifieras och bedöms på affärsområdesnivå.

Risker reduceras med kontroller vars syfte är att antingen reducera sannolikheten för att risken materialiseras eller reducera konsekvenserna om den materialiseras. Säkerheter i samband med kreditgivning är ett exempel på korrigerande kontroll som syftar till att reducera konsekvensen för Banken om kunden fallerar på sitt engagemang.

Riskidentifiering och bedömning är en iterativ process i det att den baseras på information tillgänglig vid tidpunkten för identifieringen/bedömningen. Övervakningen syftar till att tidigast möjligt identifiera och analysera ny och/eller förändrad information som kan medföra att riskbilden ändras, exempelvis förändringar i omvärldsfaktorer, interna förändringar och avvikelser.

Banken har en särskild process för riskidentifiering och bedömning i samband med väsentliga förändringar i verksamheten, en så kallad NPAP. Inom NPAP utvärderas den aktuella riskbilden, och eventuellt nya risker som förändringen medför identifieras och bedöms.

2.6 Modellrisk och stresstester

Bankens riskmodeller följer allmänt accepterade principer för riskmätning. Riskhantering baseras på kvantitativa och kvalitativa variabler, bakåtblickande analyser samt framåtblickande uppskattningar.

- Makro-stresstester
- Känslighetsanalyser
- Scenarioanalyser med operativa riskparametrar

Stresstestens längd varierar per riskkategori. Makro-stresstester löper över tre år och utgår från allvarliga men inte helt osannolika händelser. Scenarioanalyser med operativa riskparametrar utgår från svåra, men sannolika, händelser, som inte nödvändigtvis löper över en längre tid likt, exempelvis, en lågkonjunktur. Historiska händelser har visat att effekterna av hård makroekonomisk stress eller inträffandet av svåra incidenter ofta träffar fler än en riskkategori. Exempelvis kan det som börjar som en likviditetskris generera en kreditkris och det som börjar som en operativ riskhändelse kan exempelvis generera ryktesförlust, som i sin tur kan generera utflöde av likviditet.

3 Kapitalhantering

3.1 Kapitalmål

Bankens styrelse har satt som mål att kapitalbasen minst ska uppgå till kapitaltäckningskrav +2 procentenheter.

3.2 Kapitalbas, riskexponeringsbelopp och kapitalkrav

För löpande information om kapitalbas och kapitaltäckning hänvisas till Bankens kvartalsvisa offentlighöörande som publiceras på Bankens hemsida.

Kapitalbas, exponeringsbelopp och kapitalkrav per 31 december 2024 jämfört med föregående år framgår av tabellen nedan.

KAPITALBAS	LAGKRAV	2024	2023
Kärnprimärkapital			
Grundinsats		4 590	5 422
Låneinsats		144 598	145 166
Frivilliga medlemsinsatser		5 454	5 454
Överinsatser		18 879	18 531
Reservfond		3 457	2 498
Balanserat resultat		-67 238	-61 122
Årets resultat		-2 280	-6 116
Kärnprimärkapital före lagstiftsjusteringar		107 460	109 833
Kärnprimärkapital: lagstiftningsjusteringar			
Immateriella anläggningstillgångar		-6 739	-8 207
Avdrag icke medräkningsbart eget kapital		-2 456	-2 676
Minsta förlusttäckning för nödlidande exponeringar (MLC) ¹		-20	0
Sammanlagd lagstiftningsjustering av kärnprimärkapital		-9 215	-10 833
Kärnprimärkapital		98 245	98 950
Supplementärkapital		0	0
Kapitalbas		98 245	98 950
Kapitalrelationer, buffertar mm			
Summa riskvägt exponeringsbelopp		398 410	444 666
Kärnprimärkapitalrelation	4,5 %	24,7 %	22,3 %
Primärkapitalrelation	6,0 %	24,7 %	22,3 %
Total kapitalrelation	8,0 %	24,7 %	22,3 %
Buffertkrav			
Buffertkrav		17 928	20 010
<i>varav kapitalkonserveringsbuffert</i>	2,5 %	9 960	11 117
<i>varav kontracyklisk kapitalbuffert²</i>	2 %	7 968	8 893
Kärnprimärkapital tillgängligt att använda som buffert		16,7 %	14,3 %
Kapitalkrav enligt pelare 2		20 950	22 265

¹ För lån tagna efter 26 april 2019 ska MLC beräknas för lån som varit nödlidande i mer än två år, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/630 av den 17 april 2019 om ändring av förordning (EU) nr 575/2013 vad gäller minsta förlusttäckning för nödlidande exponeringar.

² Vid utgången av 2022 var kravet på kontracyklisk kapitalbuffert 1 % av det riskvägda exponeringsbeloppet och vid utgången av 2023 var kravet 2 %.

	2024		2023	
	Kapitalkrav	Riskvägt exponeringsbelopp	Kapitalkrav	Riskvägt exponeringsbelopp
Riskvägt exponeringsbelopp				
<i>Kreditrisk enligt schablonmetoden</i>				
Exponeringar mot nationella regeringar eller centralbanker	0	0	0	0
Exponeringar mot delstatliga eller lokala självstyrelseorgan och myndigheter	0	0	0	0
Exponeringar mot institut	1 874	23 429	1 738	21 727
Exponeringar mot företag	0	0	801	10 019
Exponeringar mot hushåll	2 432	30 406	4 840	60 498
Exponeringar säkrade genom panträtt i fastighet	17 248	215 597	19 901	248 761
Fallerande exponeringar	2 939	36 737	1 350	16 877
Exponeringar i form av säkerställda obligationer	0	0	0	0
Aktier och andelar	298	3 723	348	4 344
Övriga poster	856	10 691	1 256	15 707
Summa riskvägt belopp för kreditrisker	25 647	320 583	30 234	377 933
Riskvägt belopp för operativa risker enligt basmetoden	6 226	77 827	5 339	66 733
Totalt riskvägt belopp	31 873	398 410	35 573	444 666

Sammanfattning kapitalkrav	2024	2023
Minimikapitalkrav (Pelare 1)	31 873	35 573
Buffertkrav	17 928	20 010
Internt bedömt kapitalkrav (Pelare 2)	20 950	22 265
Summa kapitalkrav	70 751	77 848
Total kapitalbas	98 245	98 950
Totalt överskottskapital	27 494	21 102

3.3 Kapitalplanering

Bankens kapitalplanering sker genom Intern kapital- och likviditetsutvärdering (IKLU). Inom IKLU prognostiseras förväntat resultat över den kommande tre årsperioden under ett basscenario, dvs. Bankens förväntade utveckling. Inom IKLU görs scenario- och stressanalys av resultatet under ett normalt lågkonjunktursscenario, som förväntas att inträffa ungefär en gång på sju år, och dels ett kraftigare stressat scenario som speglar marknadsförutsättningar som kan förväntas uppstå ungefär en gång på 25 år.

Analyserna fungerar som ett enande ramverk som ger en helhetsbild av de mest betydelsefulla riskerna och hur dessa skulle kunna materialiseras och påverka resultaträkningen, balansräkningen, riskvägda tillgångar och kapitalbasen under olika scenarier. En viktig aspekt med modellen är att den underlättar framtagandet av strategier på ledningsnivå för att hantera och begränsa risker som anses oönskade. Modellen visar också tydligt hur olika poster i resultaträkningen väger upp varandra i olika scenarier. Den informationen är viktig för att utarbeta strategier som begränsar och hanterar den samlade risken i balansräkningen. I scenarioanalyserna förändras variabler som exempelvis tillväxt i utlånings- och inlåningsvolymerna och marginalutveckling. För varje scenario sker simultant en simulering av:

- Resultaträkning
- Balansräkning
- Riskvägda tillgångar
- Kapitalkrav och kapitalbehov